

kulta-aikana lukemiston puute ei varmaankaan ole huutavin, ei ainakaan niissä opetusasteissa, joissa monistusmahdollisuus on. Kolmonen voisi siis olla hiukan oppikirjamaisempi, sillä opettavaa ja syvennettävää toki on kakkosen jälkeenkin. Teksteihin voisi liittyä sananjohtamisharjoituksia, synonyymi- ja kontekstiharjoituksia, katsauksia puhe- ja runokielen kummallisuuksiin ja idio-meihin, miksei kirjoituksen aiheitakin.

Kuullun kielen ymmärtäminen on viime aikoina ollut paljon esillä kielten opetuksessa: tätä kommunikatiivisen kompetenssin puolta on todettu lyödyn lainin. Sen harjoittelu käy — myös Korva tarkkana -ohjelman mukaan — niin, että oppilas ensin totutetaan aihepiiriin luettamalla ehkä jokin sitä koskeva teksti tai ainakin antamalla muutama keskeinen sana ja ilmaisu. Sitten hän kuuntelee nauhalta sopivan monta kertaa ja sopivissa jaksoissa tähän tarkoitukseen tehdyn tai editoidun tekstin, ja lopuksi hän osoittaa ymmärtämisensä vastaamalla tekstiä koskeviin kysymyksiin. Koko tapahtuma on näennäisen passiivinen, produktiivista opetuskielen taitoa ei juuri kysytä, moni- ja kaksivalintakysymyksissä, joita eniten käytetään, ei lainkaan. Kaiken tämän vuoksi menetelmä on erityisen sopiva itseopiskeluun. Korva tarkkana sisältää omassa osastossaan (johon oppilaan ilmeisesti ei pitäisi ennalta kurkistella) kuunneltavat tekstit ja oikeat vastaukset, omassaan aiheeseen perehdyttävät esittekstit, keskeiset sanat ja kontrollikysymykset. Tekstit koskettelevat enimmäkseen nyky-yhteiskunnan asioita ruokatottumuksista Ruotsiin muuttoon. Kirjasen esipuheeseen olisi toivonut hiukan enemmän siitä, mihin kuullun ymmärtämisharjoituksilla pyritään. Muuten voi pelätä, että joku käyttää kirjaa pelkkänä testikokoelmana, ja tällaisiin menetelmihin saadaan testatuksi varsin kapea kieli-taidon alue, johon luultavasti kietoutuu paljon muutakin kuin kieliäitaitoa.

Finnish for Foreigners -sarja antaa Bill Hillille ja hänen kohtalotovereilleen

varsin käyttökelpoiset joskin paikoitellen painavahkot matkavarusteet. Oppilaan — ja myös opettajan — taakkaa helpottavia uudistuksia voi aina löytää ehdotettavaksi. Yksi keino, piirroskuivitus, on oppikirjassa useimmiten hyvin osuvaa, ja sitä soisi olevan enemmän, etenkin kakkosessa. Kuvituksen lailla rahakysymys olisi ilmeisesti myös painoasun saaminen ilmavammaksi ja yhtenäisemmäksi.

Maria Vilkuna

Suomea italialaisille

EVA UOTILA-ARCELLI *La lingua finlandese*. Helsinki 1975. 180 s.

Italialaisten fennougristiikan opiskelijoiden apuna ja ilona on vuodesta 1975 lähtien ollut heidän omalla äidinkiellään kirjoitettu Suomen kielen oppikirja *La lingua finlandese*. Tekijä on Napolin Istituto Universitario Orientalen suomen kielen lehtori Eeva Uotila-Arcelli.

Napolin yliopistossa oli jo 1930-luvulla suomalainen osasto; sen toiminta kuitenkin loppui sota-ajan vaikeuksissa. Suomen kielen opetus käynnistyi uudelleen 1960-luvulla, ensisijaisesti slaavilaisen filologian ja yleisen kielitieteen professorin Nullo Minissin ansiosta. Tammikuussa 1966 saapui Eeva Uotila-Arcelli Napoliin suomen kielen lehtoriksi. Viralliseksi oppiaineeksi suomen kieli ja kirjallisuus saatiin vuonna 1968. — Nykyään suomea opetetaan myös kahdessa muussa Italian kaupungissa, Firenzessä ja Venetsiassa. Oppilaita ei, kuten arvata saattaa, ole järin monta missään, alkeiskurssillakin tietämäni mukaan enintään kymmenkunta. Epätodennäköistä lience, että suomen opiskelusta koskaan tulisi missään Italian yliopistossa muotivillitystä. Vaikka suomen kielestä kiinnostuneiden joukossa aina on myös sellaisia, jotka jollakin pika-

menetelmällä haluaisivat oppia keskustelemaan suomeksi, lienee Eeva Uotila-Arcelli tarkoittanut oppikirjansa ensisijaisesti niiden eksoottisista ja »vaikeista» kielistä innostuneiden opiskelijoiden iloksi, joita ei tarvitse houkutellessa kieliopin viidakkoihin kuvilla tai hauskoilla lukukappaleilla.

La lingua finlandese jakautuu kahteen osaan. I:ssä esitellään suomen kielen äänneoppi (s. 11—28), muoto- ja lauseoppi (s. 29—127) sekä liitteenä joitakin johdosryhmiä ja muutama pilkutusohje (s. 128—135). Kirjan pääpaino on tässä I osassa. Jälkipuolisko, joka on ensimmäistä suppeampi (s. 137—179), sisältää harjoitukset. Ne rakentuvat lukukappaleista, joita täydentävät sanasto-osat, ja erilaisista tehtävistä: taivutus-, käänös- ja täydennysharjoituksista. Lukukappaleet ovat aluksi erittäin helppoja ja sanastoltaan niukkoja mutta pitenevät ja vaikeutuvat kirjan loppupuolella jyrkästi. Joidenkin tekstien valintaa olisi ehkä ollut syytä harkita tarkempaan: esim. kansansatujen kieli on sanastoltaan ja lauserakenteeltaan varsin etäällä siitä nykysuomesta, jonka oppimista lienee pidettävä yhtenä pää tavoitteena. Pakinoitsija Ollin verbaalisten vitsien hauskuuden tajuaminen voi niin ikään olla kova pala suomea vasta opiskelevalle, vaikka joukossa italialaisen iloksi olisikin latinaa: »Nulla dies sine linea» (suomeksi Ollin mukaan »nolo mies, joka ei vedä viivaa»). Suomen sijamuotojen runsaudesta ja muustakin ilmaisuviivyydestä yleensä riemastuvat ulkomaalaiset tosin voivat arvostaa esim. seuraavaa sananlaskua: »Äänettä on hullukin viisain.» — Aakkosellista sanahakemistoa ei kirjassa valitettavasti ole.

Eeva Uotila-Arcelli on tehnyt huolellista ja aikaa viepää työtä kirjoittaessaan oppikirjansa kielioppiosaa. Siitä löytyvät monin esimerkein valaistuina suomen äänne- ja muoto-opin keskeiset kohdat. Esitystapa on selkeä ja havainnollinen. Esimerkit on yleensä valittu keskei-

sestä sanastosta ja oppimisen helpottamiseksi on käytetty erilaisia typografisia keinoja. Kirjan tämä osa on siis pedagogisestikin paljon ansiokkaampi kuin harjoitusosa. Joitakin pikku rikkeitä on jäänyt korjaamatta, esimerkiksi *-is*-loppuisten nominien taivutuksesta esitetään vain tyyppi *kaunis* : *kauniin*, sen sijaan *varis* : *variksen* puuttuu; *lyhyl-*, *olut-*tyyppisten sanojen vartalon sanotaan päättyvän pitkään vokaaliin + *e*:hen, konsonanttivartaloon väitetään yksikön partitiivissa liittyvän joko päätteen *-a* tai *-ta*. Seitsemännessä luvussa esitetään verbien menneen ajan muotoja ja niiden funktioiden keskinäisiä eroja. Italian ja suomen menneen ajan muotojen välistä eroa olisi mielestäni voinut yrittää selvittää laveammin ja useammilla esimerkeillä. Jonkinlaista kyllästyneisyyttä tämän vaikean asian opettamiseen osoittaa mielestäni tekijän lakoninen ilmoitus: »L'imperfetto si traduce in italiano con l'imperfetto o il passato remoto, qualche volta anche con il passato prossimo.» Siitä, miten italian trapassato remoto pitäisi kääntää, ei muuten sanota mitään; unohtunut on ilmeisesti myös suomen kieltomuotoisen perfektin muodostamistavan selitys ja kaikkien pronominien taivutuskaavoista ablatiivit ja allatiivit. Kirjaa käyttävä opettaja voi tällaiset tapaukset helposti korjata ja lisäyttää kirjoihin oppitunneilla. Toivoisin myös, että §:ssä 77 (s. 92) oleva väite, jonka mukaan aktiivin yksikön 3. persoonalla on subjektittomana sama merkitys kuin passiivilla, saisi oppitunnilla riittävästi kommentointia osakseen, koska geneerisen lauseen ja passiivilauseen merkitys vain harvoin on sama.

Eeva Uotila-Arcellin oppikirjan ansiot ovat tietenkin paljon suuremmat kuin sen puutteet. On hyvä, että kirjan tekijä on malttanut tehdä kielioppiosan näin täydelliseksi. Tätä osaahan ei ajan hamma pääse nakertamaan, vaikka lukukappaleiden suomen kieli vähitellen alkaisikin tuntua vanhentuneelta.